

PRAZNIK RADA

ZORAN Gočević nastavlja tekst iz prošlog broja u suđenju Jovici Stefanoviću Niniju, čovjeku odgovornom za propast Srboleka. Fabrika više ne postoji, bivši radnici Srboleka danas su deo onoga što se u Srbiji zove „tžište rada“. O uslovima na tržištu rada u Srbiji pišu nam radnik u IT sektoru iz Čačka Đorđe Palibrk i anonimna fabrička radnica iz Zrenjanina. Njeno svedočenje, koje je zabeležila organizacija S.T.R.I.K.E. iz Novog Sada, prenosimo sa sajta http://pravonarad.info/

Radnici RTV Bujanovac, članovi Nezavisnog sindikata novinara bore se protiv privatizacije i gašenja svog medija, i nailaze na istu medijsku blokadu kakvu su pre njih doživeli radnici u drugim sektorima privrede. Srećan vam Prvi maj, međunarodni praznik rada. Učitelj neznalica i njegovi komiteti

SVEDOČENJE O DISKRIMINACIJI

Napomena: Ime radnice koja svedoči o uslovima u kojima radi u jednoj zrenjaninjskoj fabrici poznato je aktivistkinjama grupe „S.T.R.I.K.E.“ Njeno ime smo izostavili kao i ime fabrike u kojoj radi da ne bi imala bilo kakve posledice zbog činjenica koje navodi. Ona govori o svom iskustvu, ali istovremeno i o položaju mnogih radnika i radnica danas u Srbiji bilo da im ljudska i radna prava gaze u fabričkim halama pohlepni tajkuni, menadžeri velikih kompanija ili šefovi sa članskim kartama političkih stranaka. Njena priča je i ogledalo kontinuiranog ukidanja prava radnika u proteklih 20 godina koja je dokrajčio, gotovo pokopao nedavno usvojeni Zakon o radu.

Diskriminacija žena u mojoj firmi

Zrenjanin, nekada među vodećim industrijskim gradovima bivše Jugoslavije, danas je među onima koji su najviše propali. Pedeset dve firme se ugasio, a u većini od tih firmi su radile žene. Danas radi nekoliko firmi koje su u vlasništvu stranih investitora. U njima, opet, uglavnom rade žene. Ali kao robovi. One trpe i čute „jer bolje nema, a treba jesti“, kaže jedna četrdesetpetogodišnja žena koju šefica oslovljava „budalom, stokom“, kako joj padne na pamet.

Često pričam sa ženama na pijaci, u pravnicima, na radnom mestu i sve one čute, samo mi kažu: „Ne bunji se, ovde češ bar primiti platu, a kući ništa.“

Radim u fabrici privatnog vlasnika već petnaest godina. U pogonu su uglavnom muškarci, ima nas pet žena, a njih dvadesetčetvorica. Uvek je bilo razlike i raznih poniženja, ali u poslednje dve godine je postalo nemoguće. Kao da su šefovi i razni direktorčići dobili snagu pa sve više prete i ponižavaju.

Kao što sam rekla, radim sa muškarcima, ali imam manju platu jer oni rade sa nekim alatom, a ja – samo sa lemilicom, kao pomoćni radnik za vakumir presom. Ja ne mogu da budem radnik, ja sam žena i tako mora. Kada se nešto prestoji ili se radi sa smolom ili staklom, onda sam i ja muško – kaže moj šef, ali kad se čisti hala ili riba onda to radi žena. Jednom pretrpiti poniženje, ali onda stiže drugo i tako radom. A vi samo čujete.

Muškarci idu na lekarski pregled, mi žene ne, jer oni rade na presama koje isparavaju, a mi tu samo radimo, mi valjda ne dišemo. Ako idemo više od dva puta u toalet, moramo da donesemo nalaz od doktora da smo bolesne.

Kada imam puno posla, radimo prvu smenu, pa isti dan treću, sutra drugu pa opet prvu, treću i tako i po deset dana. Kao da nema porodice, da ne treba kuvati i prati. Naročito ko ima malu decu, ni ne vidi ih. Kaže jedan direktor: „Vi ste se udale za ovu firmu kad ste počele ovde da radite.“ Zovu nas i u subotu popodne da čistimo i sređujemo halu jer „sutra dolazi gazda.“ Ne zanima njih što je to naš slobodan dan. Često radimo i po dvanaest sati, od kojih nam je plaćeno osam, a četiri sata ide u zaradene sate. Jednom prilikom su pokušali da nam zabrane da slušamo muziku, isključili su nam radio i tražili od nas da dvanaest sati čujemo. Ja sam se pobunila. Rekla sam im da krše ljudska prava. To je stiglo do generalnog direktora koji je odmah

povukao naredbu tih direktorčića koji su zabranili da slušamo muziku. Kada radimo cirade, sedimo na podu ili klečimo na jastučićima, pa su nam kolena crvena i otekla po nedelju dana.

Toliko poniženja za minimalac, ali šta će, žene znaju – ko se pobuni napolje, rekao je gazda da sad i šefovi kažu: „Kome se ne sviđa, samo je kaplja.“

Kad su proslave ili spremanje vikendice na Tisi, žene iz pogona konfekcije idu i služe ili kuvaju. Ne mogu više da se setim, ali svaki dan je neki mobing, diskriminacija, a žene navikle pa uvek prečute. Mnoge od njih i ne znaju da je sve to mobing i kada ih pitate da li ima u firmi mobinga kažu da ne nema, kažu, niko njih ne napada seksualno.

A to što ne smeju da pogledaju direktore u lice, moraju da rade spuštenih glava, direktori šetaju kao policajci, gledaju kako koja sedi, da li priča i ako priča odmah to beleže i ta žena je označena – to po njima nije mobing. Ako je na određeno vreme zaposlena, žena koja je označena, prva dobija otkaz kada nema posla. Ako je takva žena zaposlena za stalno, a takvih je malo, ona prva ide kući na šezdeset posto plate.

Jedna devojka koja se prva pobunila, koja je shvatila da mobing nije samo seksualni napad, prva je osoba koja je mene i inspirisala da počnem da pričam šta nam se dešava. Devojka na flajerima o mobingu, koje ja sa svojim drugaricama delim, upravo nju predstavlja. Ona se pobunila zbog dugog radnog vremena. Tada je dobila samo opomenu, međutim, čim je prvi put zakasnila na posao, a pošto je sa sela, šefica je dočekala rečima: „Seljančuro, gde si ti?“ Kada joj je odgovorila, kako nije seljančura ona već šefica, dobila je otkaz. Otišla je kod advokata koji joj je preporučio da je tuži zbog mobinga. Ona je to i učinila, ali još uvek ne znamo ishod.

Najnovije što se dogodilo: samohrana majka je radila je kao spremačica godinu i dva meseca i dali su joj otkaz zato što je nosila pocepane pantalone ispod mantila. Nisu znali, niti su pitali, ni upozorili, a ona nije imala šta da obuče. Uzimala je od kćerke stare pantalone, jer joj je bilo važnije da ćerke imaju za školu nego da ona sebi kupuje.

Na njeno mesto su mene stavili. Ucenom. Zvali su me telefonom da odlučim hoću li prihvatiti ili ne, dali mi pola sata da razmislim i da im javim. Ili ću raditi kao čistačica ili dobijam otkaz. Znam da sam operisana i da ne smem da nosim teže od četiri kilograma, ali to njih nije briga. Iako imam to napisмено oni smatraju da mi čine uslugu. Firma trenutno ima malo posla, a ja eto, ipak radim. Znam oni da sam samohrana majka, da mi ćerka studira, znaju da nemam kud, da ću sigurno prihvatiti.

Prihvatila sam, ali ja ne čutim, ja pričam. Delim flajere, upozoravam žene na mobing i diskriminaciju, svakodnevno... Možda će me neka žena čuti, možda ću neku probuditi i više neću biti sama. Možda ću se izboriti da nas gledaju i poštuju, kao što poštuju muškarce i dati nam veću platu, možda... Ja se nadam da će biti bolje, ja ću se boriti...

Anonimna radnica iz Zrenjanina
Preuzeto sa <http://pravonarad.info/>

POČELO SUĐENJE JOVICI STEFANOVIĆU (2)

Sudija je dobro uočila nelogičnosti u Stefanovićevom iskazu. Jasno je da sama proizvodnja lekova donosi veliku zaradu, a samim tim i mogućnost stimulacije kupca kroz veće bonitete nego u drugim, manje profitabilnim industrijama, tako da i taj bonitet koji je Srbolek dao MD NINI-ju nije mogao presudno da utiče na Srbolekovu likvidnost. Otud je bilo logično pitanje sudije: ako je sve to tačno što je Stefanović rekao, ako je firma zaista poslovala odlično, kako je moguće da je Srbolek otišao u stečaj? Nadamo se da će tužilaštvo dobro upotrebiti informacije i dokumentaciju koju smo prethodnih godina dostavljali i njima i policiji, i da ćemo u nastavku suđenja doći do odgovora na pitanje zašto je Srbolek propao?

Cifre ne lažu

Podsećamo da je Jovica Stefanović ušao u Srbolek krajem novembra 2005. godine. Na lageru je zatekao robu u vrednosti od preko 600 miliona dinara i preko 20 tona sirovina, što je za Srbolek tada bilo ogromno bogatstvo. Račun Srboleka tada je bio preko 70 miliona dinara u plusu, sa nerealizovanim naplatom između 300 i 400 miliona. Hronologija prometa Srboleka od 2005. do 2008. godine sve govori:

2005: promet 1.894.579.675,20 dinara, iskazana dobit na kraju godine 10 miliona.
2006: promet 2.133.683.606,49 dinara, iskazana dobit 5 miliona dinara.
2007: promet 1.678.493.760,98 dinara, iskazana dobit 5 miliona dinara.
2008: promet 1.511.201.000,00 dinara, gubitak 46 miliona!!!

Ukupan promet iznosi 7.218.158.042,67 dinara. Kako je bilo moguće dovesti firmu sa ovolikim prometom na rub propasti? Da priča ne bi ostala nedovršena, Srbolek u 2009. godini iskazuje gubitak od 215.405.000,00 dinara, a u 2010. godini gubitak od 179.540.000,00 dinara.

Na koji način je Jovica Stefanović „pomogao“ Srboleku, njegovim radnicima i akcionarima? Činjenice govore da su ogroman novac i roba od 2006. do 2010. godine samo izlazili iz Srboleka, a nikako ulazili. Videćemo u kom pravcu će krenuti suđenje, nadamo se u ovom koji smo mi naznačili.

Zoran Gočević, bivši predsednik Samostalnog sindikata Srboleka, predsednik Udruženja akcionara i bivših radnika Srboleka

PRAZNIK RADA

Francuska revolucija, jedan od svetskih simbola ljudskih sloboda, zasnovan je na tri principa, mnogo puta ponavljana... Jeste, baš ta tri. Na njima, kažu, počiva sistem u kom živimo.

Ako bih hteo da sa neka tri principa opišem svoj doživljaj Prvog maja, na kom je počivao sistem u kom smo nekada živeli, šta Prvi maj jeste i šta bi trebalo da je danas, onda su to: rad, hrabrost i, naravno, u narodu najviše prihvaćen princip – roštilj.

Rad

Ponekad gledam Studio B, mada me ne zanimaju lokalne teme, niti sam upošte iz Beograda, niti sam ikada tamo živeo. Živeo sam neko vreme i radio u Novom Sadu, i to mi je bilo previše. „Nije ni grad za svakoga“, pomislili svaki put kad gledam Studio B.

Ako je išta očigledno nestalo iz vremena socijalizma, to je nedostatak osećanja da i drugi žive i rade pored vas. Odnosno nije nestalo, samo se u javnosti više ne podstiču ni rad, ni empatija. A postoje, videlo se u poplavama od prošle godine.

Na Studiju B postoji u jutarnjem programu rubrika „5 pitanja 5 odgovora“, u kojoj ljudi iznose razne probleme i traže pomoć. Po tome za šta traže i očekuju pomoć oslikava se taj naš nedostatak saosećanja za osobu pored koje živite. A to je naravno najvidljivije u velikom gradu, a mi u našoj zemlji eto imamo

samo taj jedan, Beograd. Ako je suditi po Studiju B, čest problem Beograđana je da se ljudi obraćaju totemima koji stoje iza šaltera za neki problem oko životnog prostora, i da u tome apsolutno nemaju nikakvu podršku, čak ni od komšiluka koji je oko njih posaden kao hrastovina i ne reaguje. O javnim službama da i ne govorimo. Tako se ljudi javljaju Studiju B i kukaju na otuđenost drugih, dok istovremeno nisu ni svesni koliko su i sami otuđeni.

Pre mesec dana, žena zove „5 pitanja i 5 odgovora“ i kaže da joj smeta ispred zgrade naselje sa nekim ljudima koji su, eto tako, siromašni. Meni se nešto javlja i da su u pitanju pripadnici tamo neke etničke grupe. Da li sam ih video? Nisam, samo, eto, kažem. Izbristište iz zapisnika.

U daljem obrazloženju gospođa navodi da se radi o vojnoj parceli, na kojoj nadležene gradske službe nemaju nadležnost. A vojska ko vojska, samo čeka naredbu i beži od metle u kantu. Voditeljka klima sa razumevanjem i kaže, parafraziram: Da, da to je stari problem, i tu se ne može reagovati zbog administracije, eto nekad i ti koji nama izgledaju nekako (zaboravilih kako) i sami često bolje poznaju administrativne propise od nas samih.

Kojih nas? Ko su ti oni? Da ja dam bukvalni prevod: onaj što po ceo dan vozi onaj motocikl sa ramom isečenim na pola i zavarenim za kolica u kojima gura sekundarne sirovine, u svoje slobodno vreme

Imenovati TO ratom

ide na Pravni fakultet ili u biblioteku i čita zakon tražeći rupu, koju onda koristi da bi postavio svoju kuću izgrađenu od blokova, limova i traktorskih guma na mestu gde mu vlast ne može ništa. A ja sam mislio da ih ljudi teraju sa jednog mesta na drugo i onda oni jednostavno ostanu tamo gde ih niko ne tera. E, jesu perfidni, majke mi, pojma nisam imao. Čik da im još jednom dam 20 dinara na ulici, pa oni te pare čak i ne primaju sa dubokim poklonom i zahvalnošću, koje inače ne treba nama velikim hrišćanima, nego, eto, samo konstatujemo, a oni odu sa našim parama da prose od sledećeg... Ma sram ih bilo. Neradnici!!! Bravo voditeljko moja nebitno koja.

Hrabrost

Pre nego što sam prešao na neki vid samostalnog rada za strance (plaćam porez ministre majke mi), radio sam u našem velikom IT preduzeću u Čačku, koje je tada zapošljavalo i preko 350 radnika. U Čačak sam se prethodno vratio iz jednog srednjeg novosadskog preduzeća, koje me je dobrano razmazilo po pitanju radničkih prava, u sistem koji, pa recimo samo da baš i ne drži Marksovu sliku na ulazu u firmu. Nisam ja baš bio ugrožen, štaviše grupa u kojoj sam radio imala je prilično velike slobode na poslu, ali čovek vam je kvarljiva roba, nikad zadovoljan. Primer za to je jedna od firmi u kojoj sam radio, koja isplaćuje prekovremene sate ili vam dozvoljava da ih pretvorite u slobodne dane, ali eto, bilo je ljudi koji su se bunili što im taj novac nije isplaćen na račun nego na ruke, pošto je poznato da 99% firmi u Srbiji vodi itekako računa o višku sati. Ako izuzmemo poslanike i članove vlade. Oni se grdni namučiše da naplate dnevnicu i višak radnih sati. A rade ljudi. Daju saopštenja, gledaju eksel tabele, analize. Rade.

Tako se u mojoj tadašnjoj firmi povede, ili bolje reći upošte se ne pvede pitanje da li je Prvi maj te godine radan dan, ili ne. Nekako je većina radnika navikla da se radi za praznike, uvek baš tad šefovima nalete neke vanredne okolnosti. I sad ja ne mogu da izdržim, pitam tako neke važne persone: „Radi li se, ili ne?“ Niko mi ništa ne odgovara, ali svi misle da se radi. Ne znam zbog čega, ali počinjem da se nerviram, a to još dodatno raspiruje jedna prijateljica koja je takođe među bitnim osobama, i koja kaže da misli da se radi. Pošto sam i nju čuo, ja počinjem da držim goranacije i dosađujem kolegama kako treba da se pobunimo. Možete misliti koliko sam uspeh postigao. Rukovodilac mog odeljenja, glavni arhivator recimo, mi je rekao da je glupo da se ja sad bunim oko Prvog maja, i da ne razume šta sam zapelo toliko za jedan dan, kada sad, pošto smo završili veliki posao, on može to da iskoristi

da nam obezbedi povećanje plate. Prosto nema razloga ulaziti sa direktorom u neki konflikt. Potom je još jedan drugar krenuo da me nagovara na isto i ja se smirem i ubedim sebe da to i nije tako strašno.

Istog popodneva međutim, razgovarao sam telefonom sa mladim kolegom koji nije bio taj dan na poslu, koji mi kaže: „Ko radi za Prvi maj, pa tog stvarno treba j... do kraja života!“ U meni proradi revolucionar, i ja kažem: „Tako je! Da li si sutra uz mene? Ja idem do direktora i reći ću da mi nećemo raditi.“ Mladi kolega pristade tako krenu štrajk! Doduše, štrajk u kom učestvuju samo dva zaposlena od 350, ali i to je nešto.

Sutradan u sebi spremam govornicu za direktora, patetičnog tipa: nema potrebe zbog morala zaposlenih da se radi, neka ljudi budu malo sa porodicom, biće bolje i za firmu na kraju itd, itd. Ali, na kraju ulazim sav usplahiren u direktorovu kancelariju i sa vratu odlučno postavljam pitanje:

- Interesuje me da li se radi za 1. maj?
Direktor me gleda pomalo začuđeno i kaže:

- Pa ne, zašto bismo radili. Možda prodaja bude radila drugog maja, ali i to će verovatno biti pola radnog vremena. Ne razumem zašto me to pitaš.

- Aha... da... da...

- A šta si hteo da razgovaramo?

- Ja... pa ništa posebno, interesovalo me više oko rada tima, koliko ste zadovoljni ovim prvim mesecima našeg rada, mislim, pričao sam sa glavnim arhivatorom, ali bih, eto, voleo i da čujem od vas.

Izlazim iz kancelarije druga direktora. Ona prijateljica koja je rekla da će se verovatno raditi isplazila mi jezik i smeje se. Tako mi propade moj prvi veliki štrajk.

Roštilj

Kažu da polovina ljudi koji idu na prvomajski uranak nemaju pojma šta se tog dana obeležava. Jedino o čemu razmišljaju je razlika u provodu: neko voli kobasice, neko ćevape, neko mešano.

Pa i što mora da zna? Ne moraju baš ništa da znaju. Što se mene tiče ja dajem podršku bilo kakvom obliku aktivnosti koji znači da niste na radnom mestu, nego da provodite vreme sa nekim ko vam je blizak. Rad nije suština za sebe, već radom treba nešto postići. A ako vam je nadnica jedina svrha rada, onda je važno da vam život ne bude samo radno mesto, da postoji i nešto izvan njega. Zato drugarice i drugovi slobodno napravite pauzu, to ništa naročito neće promeniti u vašoj firmi. Znam da vam raznorazni menadžeri i slični oblici života konstatno dosađuju sa motivisanošću za posao, sa tim blidingom, sa još većim radom i sa tzv. uspehom, ali ih vi isključite bar taj jedan dan. Za početak.

Đorđe Palibrk iz Čačka, radnik u IT sektoru

RADNICI RTV BUJANOVAC APELUJU DA SE SPREČI PRIVATIZACIJA I GAŠENJE TE MEDIJSKE KUĆE

Zaposleni u Radio Televiziji Bujanovac, članovi Sindikata novinara Srbije (SINOS), uputili su 23. aprila otvoreno pismo predsedniku Srbije, predsedniku Vlade, predsednici Parlamenta, šefovima poslaničkih grupa, Ministarstvu kulture i informisanja, Koordinacionom telu za jug Srbije, predsedniku opštine Bujanovac i šefici Misije OEBS-a u Srbiji, u kom ih pozivaju da spreče privatizaciju i gašenje njihove medijske kuće. Apel su uputili i Ustavnom sudu, od kog traže da se hitno izjasni o Ustavnosti medijskih zakona.

Apel su potpisali zaposleni sve tri nacionalnosti koje žive u ovom gradu: albanske, romske i srpske.

„Mi, dole potpisani, apelujemo da u skladu sa funkcijom koju obavljate ne dozvolite gašenje Radio Televizije Bujanovac i sprečite posledice koje bi iz tog postupka proistekle.“

Radio Televizija Bujanovac profesionalno obavlja svoju ustavnu i zakonsku funkciju – blagovremeno i kompletno informiše građane o svim pitanjima od značaja za život u ovoj sredini. Striktnom primenom novog seta medijskih zakona lokalna samouprava mora da se povuče iz medija do 1. jula dok je nacionalnim savetima dozvoljeno da osnivaju medije. Na taj način ugasiće se TV Bujanovac, koja emituje program na albanskom, srpskom i romskom jeziku, a ostavlja se mogućnost Nacionalnom albanskom savetu da otvori svoju televiziju.

Mi, zaposleni u ovoj medijskoj kući, uz podršku rukovodstva opštine, ne želimo i ne dozvoljavamo da nas delite po nacionalnoj osnovi. Zahtevamo od Vas da odredbe zakona uskladite sa Ustavom Srbije koji u stavu 50 precizira da svako u Srbiji može da osnuje medij.

I nemojte nas više obmanjivati da Brisel traži da se država povuče iz medija. U državama Evropske unije, u zemljama u okuženju postoje regionalni i lokalni mediji. Nismo čuli da Brisel od njih traži da ugase

medije. Zašto onda to radite ovde? Kome je potreban ovaj haos, nastao kao posledica loših zakona?

Uredbom o besplatnoj podeli akcija, po kojoj gotovo niko i ne može da postane akcionar, uneli ste dodatnu konfuziju. Da li će taj akcionar, ako ga bude, preuzeti i dugove, obaveze i da li je sposoban za takvu odgovornost? Zauzavite se ovde.

Dok još nije kasno i dok posledice ne budu nepopravljive, pokrenite proceduru za izmenu pogrešnih odredaba zakona, a ima ih, još. Sa medijskim stručnjacima. ali i sa predstavnicima zaposlenih usaglasite i pripremite zakon koji će zaista biti demokratski, u interesima javnosti, a ne za potrebe lobija koji, sada je svima jasno, stoji iza ovoga.

Uz dobru volju i pod uslovom da vam je istinski stalo do slobode medija, lako ćemo doći do dogovora. Stoga apelujemo da ne dozvolite da političko – finansijski lobiji zatvore Radio Televiziju Bujanovac, koja je reorganizacijom potpisnika sporazuma 2002. godine do tada jednonacionalne medijske kuće postala modern i profesionalni servis za lokalnu zajednicu kao celinu, otvorenu i pristupačnu svim svojim različitim političkim, etničkim i socijalnim komponentama“.

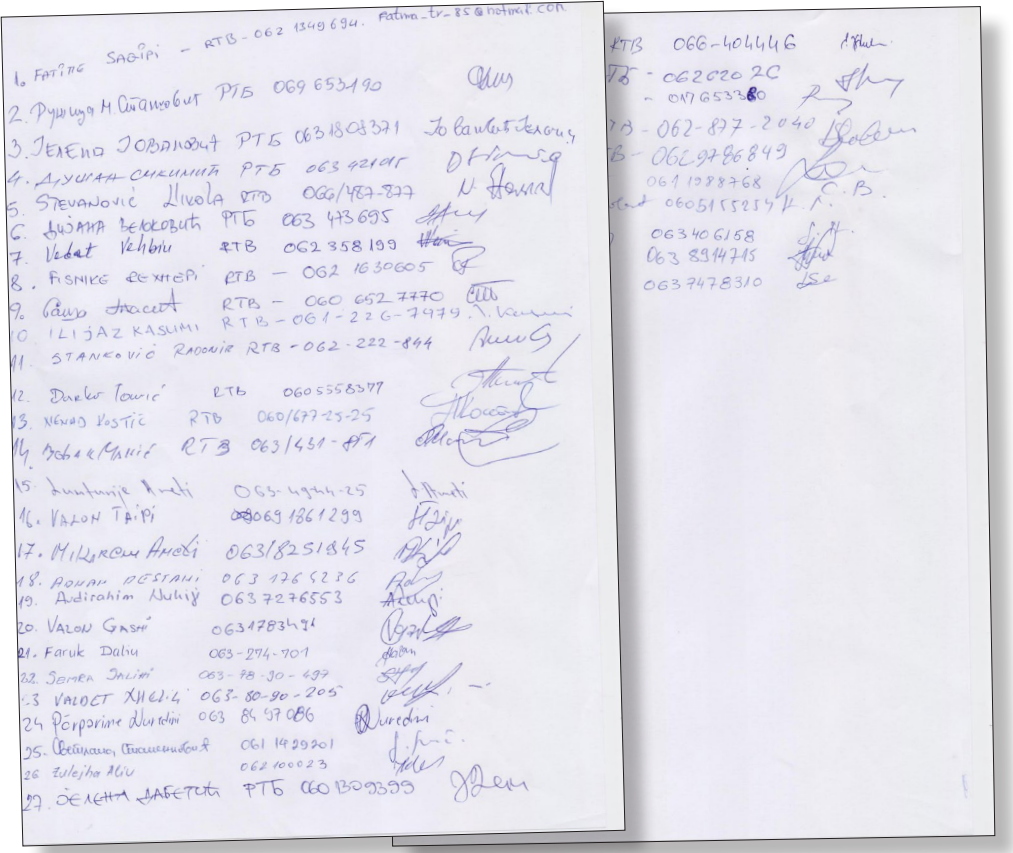
U apelu Ustavnom sudu Republike Srbije zaposleni u Radio Televiziji Bujanovac su istakli:

„Pozivamo vas da hitno uzmete u razmatranje inicijativu za ocenu ustavnosti Zakona o javnom informisanju koju su Vam 20. septembra 2014. godine podneli Sindikat novinara Srbije (SINOS) i Profesionalno udruženje novinara Srbije (PROUNOS).“

Vi ste jedini koji u ovom trenutku svojom odlukom možete sprečiti nesagledive posledice koje će nastati posle privatizacije naše medijske kuće.

Zakasnela odluka Ustavnog suda neće moći da ispravi nenadoknadivu štetu koja će biti učinjena.“

Sindikat novinara Srbije (SINOS)

donator:

partneri:

FONDACIJA ZA OTVORENO DRUŠTVO / OPEN SOCIETY FOUNDATION

Savez za radničko društvo

Izdavač:
Učitelj neznalica i njegovi komiteti
Urednik:
Ivan Zlatić
Dizajn i prelom:
Matija Medenica